

SALVADOR ESCAMILLA
(1931-2008)

El propassat 30 de març moria Salvador Escamilla, a l'edat de 77 anys. Mitjançant el seu programa *Radioscope*, emès a partir de 1963 –en temps, doncs, ben difícils– des de l'estudi Torreski de Ràdio Barcelona, va ser el primer que obrí les portes a la naixent Cançó catalana. Fou ell qui ajudà a batejar un trio de Canet amb el nom de La Trinca, fou ell qui féu conèixer Joan Manuel Serrat –que esdevindria el seu gran amic i a qui faria costat incondicionalment en moments crítics com el seu pas al bilingüisme, els fets d'Eurovisió i l'exili mexicà. Pel seu programa, van desfilar, sovint cantant en directe, absolutament tots els cantants catalans: des dels primers “jutges” (Abella, Espinàs, Porter, Margarit) fins a joves promeses que han acabat consolidant-se (Roger Mas), tot passant per Pi de la Serra, Guillem d'Éfak, Xesco Boix, Marina Rossell, Dolors Laffitte, Sisa, Pau Riba, Núria Feliu, Lluís Llach, Guillermina Motta, Ovidi Montllor, Pere Tàpias, Ramon Muntaner, Joan Isaac, Marina Rossell, Enric Hernàez i un llarguíssim etcètera. Evidentment, alguns arribarem quan el programa havia estat *exiliat* a Ràdio Miramar, d'altres quan ja havia passat a Ràdio Rubí, d'altres –per fi–, quan amb el nom d'*Èxit*, s'emetia des de Catalunya Ràdio.

Salvador Escamilla, de fet, era també un bon cantant: havia format part d'un grup anomenat *Los Millonarios de la Canción*, i entre 1963 i 1968 va enregistrar versions de cançons de diverses pel·lícules (*West side story*, *My fair lady*, *Mary Poppins*, *Dr. Dolittle*) i força temes originals, escrits per autors com Josep M. Andreu, Jordi Sarsanedas i Jaume Picas i musicats per compositors com Lleó Borrell, Francesc Burrull i Antoni Ros Marbà. Encara podeu trobar al mercat el CD recopilatori *De pel·lícula* que aplega una bona part d'aquests enregistraments. El 1976, va publicar un darrer disc: *L'un i l'altre*, a partir de cançons i monòlegs de l'italià Giorgio Gaber.

També va protagonitzar algunes experiències televisives en el circuit català de TVE, amb programes com *Nova Gent* i *Varietats*. La meua primera aparició televisiva la vaig fer precisament a *Varietats*, amb 17 anys d'edat, i a partir d'aquest moment vaig esdevenir un col·laborador habitual d'en Salvador a Ràdio Miramar. Tenia un estil ben peculiar, com a locutor: autodidacte com era, s'havia anat creant un model lingüístic ben particular, potser no pas d'una gran correcció, però indubtablement viu i de gran capacitat comunicativa, farcit de curiosos neologismes (emparant-se en el fet que no és el mateix sentir que escoltar, insistia a anomenar “radioescultadors” els oients del seu programa) i on sempre tenien cabuda els jocs de paraules i els rodolins improvisats. En Salvador tenia, a més, la dèria de rebatejar els seus convidats habituals: l'Ovidi era «l'home del sí senyor» (en referència a un dels seus primers temes); Pere Tàpias esdevenia «el morrosko de Vilanova», en Josep Tero, «el príncep de l'Empordà»; jo era el «feliç constructor de cançons», i m'acostumava a anomenar Miqueló, potser perquè rimava amb Pujadó...

També era un gran improvisador: parlava sense aturador i de vegades l'entrevistat tenia prou feina a col·locar una frase. Podia començar el discurs parlant d'un tema concret i acabar-lo deu mi-

nuts més tard –després de mil giragonses i deixant-se endur per les associacions d’idees més inversemblants– girant al voltant d’una qüestió totalment diferent. Tot plegat, però, formava part del seu estil, d’una personalitat forta i entranyable alhora que li va permetre integrar-se com un membre més de la família en l’entorn immediat de milers de catalans.

Potser fou el seu gust per la llengua popular el que el va dur a organitzar un homenatge a Joan Capri, abans de la mort del rei del monòleg, esdevinguda a l’inici de 2000. El 2002, fou el mateix Salvador l’objecte d’un homenatge que li vam retre des de l’escenari del Palau de la Música molts cantants, músics i actors..

Tot el que va fer per la recuperació de la llengua catalana –en els mitjans de comunicació, en la Cançó– no hauria de ser oblidat, i valdria la pena que els joves radiofonistes d’avui –sobretot, en un país tan curt de memòria com el nostre i tan afeccionat a dur les orelles postmodernes posades– no deixessin de banda l’exemple i la trajectòria d’algú com Salvador Escamilla.

Miquel PUJADÓ